

AKADEMİSYENLERİN UZAKTAN EĞİTİM SİSTEMİ FAKTÖRLERİ ALGILAMALARININ AHP YÖNTEMİ İLE DERECELENDİRİLMESİ: GİRESUN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

RATING OF ACADEMICS' PERCEPTIONS OF DISTANCE EDUCATION SYSTEM FACTORS BY AHP METHOD: THE CASE OF GİRESUN UNIVERSITY

Doç. Dr. Hakan AKYURT

Giresun Üniversitesi, Bulancak UYBYO, Turizm İşletmeciliği Bölümü,
hakan.akyurt@giresun.edu.tr

Giresun / Türkiye

ORCID: 0000-0002-6522-684X

Doç. Dr. Eser ÜLTAY

Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı,
eser.ultay@giresun.edu.tr

Giresun / Türkiye

ORCID: 0000-0001-6839-6361

Özet

Teknoloji ve iletişim imkanlarının gelişimi ile birlikte eğitimin daha geniş kitlelere yayılması amacı ile eğitim faaliyetlerin çeşitlendirilmesi yoluna gidilmektedir. Bu kapsamda, son on yıl içerisinde internet tabanlı eğitimlerin yaygınlaştığı bilinmektedir. Özellikle pandemi sürecinin tüm dünyada etkili olması ile birlikte, uzaktan eğitim faaliyetleri ve uygulamalarında gelişmeler yaşanmıştır. Dünya genelinde yaygınlaşan uzaktan eğitim sistemi pandemi süreci sonrasında da devam eden bir süreç haline gelmiştir. Çalışmanın amacı, uzaktan eğitimin üniversitede çalışan ve eğitim veren akademisyenler üzerindeki algı faktörlerinin derecelendirilmesini ortaya koymaktır. Bu sistemin ortaya çıkarmış olduğu temel faktörlerden hangilerinin akademisyenler tarafından dikkate alındığının sıralamasını yapmak, sistemdeki sorunların veya avantajların ortaya konulması bakımından önem taşımaktadır. Böylelikle, uzaktan eğitim sisteminin iyileştirilmesi hem üniversite eğitimi hem de lise düzeyi eğitime yol gösterecektir. Bu kapsamda, çalışmada çok kriterli karar verme yöntemlerinden biri olan Analitik Hiyerarşi Prosesi (AHP) kullanılmıştır. Çalışma, Giresun Üniversitesinde eğitim vermekte olan 20 akademisyene uygulanmış, veriler AHP yöntemi ve Super Decision V.3.2. programı ile elde edilmiştir. Uzaktan eğitim sistemindeki faktörlerden en önemlisinin “Altyapı eksikliği” (0,2789) olduğu belirlenmiştir. Diğer önemli faktörlerin sırası ile “Verimsiz Dersler, Maliyet Tasarrufu, Sınav Sorunları, İletişim Eksikliği, Zaman Tasarrufu ve Kolay Erişim” olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Uzaktan Eğitim, Akademisyen Algılaması, AHP

Abstract

With the development of technology and communication opportunities, educational activities are diversified with the aim of spreading education to wider masses. In this context, it is known that internet-based education has become widespread in the last ten years. Especially with the pandemic process being effective all over the world, there have been developments in distance education activities and practices. The distance education system, which has become widespread throughout the world, has become an ongoing process after the pandemic process. The aim of the study is to reveal the grading of the perception factors of distance education on academicians working and teaching at universities. It is important to rank which of the main factors revealed by this system are taken into account by academics, in terms of revealing the problems or advantages in the system. Thus, the improvement of the distance education system will lead to both university education and high school education. In this context, the Analytical Hierarchy Process (AHP), which is one of the multi-criteria decision-making methods, was used in the study. The study was applied to 20 academicians who were teaching at Giresun University, the data were collected using the AHP method and Super Decision V.3.2. obtained with the program. It has been determined that the most important factor in the distance education system is "lack of infrastructure" (0,2789). It has been concluded that the other important factors are "Inefficient Lessons, Cost Savings, Exam Problems, Lack of Communication, Time Saving and Easy Access", respectively.

Keywords: Education, Distance Education, Academic Perception, AHP

1.GİRİŞ

Eğitim süreçlerinin etkinliği geleceğin şekillenmesinde ve genç nesillerin bilgi seviyesinin artırılmasında önemli bir husustur. Sürekli ve sistemli bir eğitim sistemi ile ülkelerin gelişiminin sağlanmasında sürdürülebilirlik elde edileceği gibi toplumun refahı açısından da gerekli bir durumdur. Bir ülkenin eğitim sisteminin ülke koşullarına ve halkın yapısına uygun olarak şekillendirilmesi, gerçekçi ve uygulama kolaylığı sağlayacak bir sistemi ortaya koymak anlamı taşımaktadır. Bu nedenle, çağın gerektirdiği yapıda eğitim sistemlerinin hazırlanması ve uygulanması toplumlar açısından önem arz etmektedir.

Uzaktan eğitim sistemi, özellikle pandemi sürecinde insanlara konan yasaklar ile birlikte mecburi bir hal almış, ülke eğitim yöneticileri öğrencileri buldukları yerden eğitim almaları için çeşitli yöntemler denemiştir. Bu sistemin alt yapısının sağlanması için teknolojik araçların etkin ve yaygın kullanımının gerekliliği bazı ülkelerde sorunlar ortaya koymuştur. Bununla birlikte, bu sisteme hazır olmayan ve yüz yüze eğitim veren eğitimcilerin bu duruma adapte olması zaman almıştır. Uzaktan eğitim sistemi dünya genelindeki sorunlara karşı eğitimin devamlılığı açısından önemli bir yer edinmiş, maliyetleri düşürmesi ve ulaşılabilirliği açısından pandemi süreci sonrasında da ülke eğitimcileri tarafından devam ettirilen bir sistem haline gelmiştir.

Üniversitelerde örgün öğretim sistemi içerisinde eğitim veren akademisyenlerin kısa sürede bu sürece uyum sağladıkları görülse de, alt yapı eksiklikleri ve öğrencilerin internete erişimi gibi sorunlar nedeni ile uzaktan eğitim sisteminin tam verimli çalışmadığı bazı çevreler tarafından iddia edilmektedir. Bu sistemin özellikle de uygulama dersleri olan lisans ve lisans üstü derslerde etkinliğinin olmaması, üniversite yönetimlerine farklı yöntemler uygulama zorunluğu getirmiştir. Uygulama derslerinin uzaktan eğitim sistemi ile verimli olmasının imkansız olması nedeni ile hibrit eğitim sistemi adı verilen, bazı derslerin uzaktan eğitim ile bazı derslerinde yüz yüze yapılmasını sağlayan sistemlerin ortaya konulduğu görülmektedir.

Çalışmada akademisyenlerin uzaktan eğitime ilişkin daha önceki çalışmalarda saptanan faktörlere ilişkin algılamalarının önem derecesine göre sıralaması yapılmıştır. Bu sayede, hangi faktörlerin önemli olduğu ortaya konularak, uzaktan eğitimde önlisans, lisans ve lisansüstü derslerde ortaya çıkan olumlu ve olumsuz faktörlerin değerlendirilmesi sağlanmaktadır. Uzaktan eğitimin bundan sonraki süreçte de etkili bir eğitim yöntemi olacağı düşünüldüğünde, hangi faktörlerin ne derecede etkili olduğunun tespiti önem arz etmektedir.

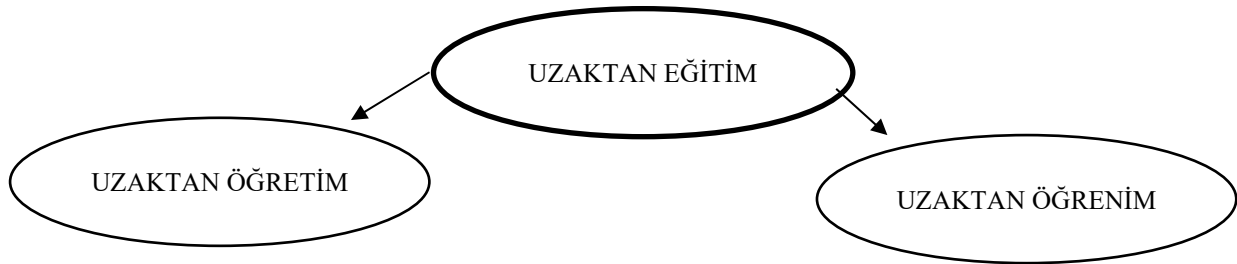
Bu kapsamda, analitik hiyerarşi prosesi ile analizler yapılarak, önem derecesine göre bulgular ortaya konmuştur. Sonuçların, gelecekte üniversite düzeyinde uzaktan eğitim yapacak olan kurum ve kuruluşlara yardımcı bir kaynak niteliği taşıması, sorunlara ilişkin çözüm önerilerinin üretilmesi ve de gelecekte konu ile ilgili olarak çalışma yapacak olan akademisyenlere yol göstermesi beklenmektedir.

2.LİTERATÜR TARAMASI

2.1. Uzaktan Eğitim Sistemi

Uzaktan eğitim, günümüz teknolojileri ve iletişim yapısı itibari ile yaygın bir eğitim sistemi haline gelmiştir. E-öğrenme gibi kavramlar genel dünya eğitim sisteminde birçok eğitim kurumunda kullanılmaya başlamış, bazı bilim alanlarında üniversiteler tarafından kullanılmaya başlamıştır. Bunun sonucunda, uzaktan eğitime uygun derslerin hem öğrencilerin kolay ulaşmaları hem de öğretim üyelerinin mekânsal avantaj etmeleri açısından önemli bir yer edindiği görülmektedir. Bununla birlikte, altyapı eksiklikleri ve iletişim cihazlarındaki yetersizlikler nedeni ile sorunların oluştuğu da bilinmektedir. Dolayısıyla, uzaktan eğitim süreci özellikle Türkiye’de yeni bir süreç olup, sorunlar ve avantajları ile eğitim sistemi içinde kendine yer edinmektedir.

Uzaktan eğitim kavramını eğitim ve öğrenme ile ilişkilendiren Keegan (1996), uzaktan öğrenme faaliyetlerinin farklı bir yerdeki öğrencilere ya da insanlara aktarılabilirliğini ifade etmiştir. Bu kapsamda uzaktan eğitim öğrenme ve öğretme faaliyetlerinin bir araya getirilmesi ile öğretmenler tarafından çeşitli iletişim ve teknolojik araçlarla öğrencilere aktarılma süreci olarak ifade edilmiştir. Bu süreç aşağıdaki şekil-1’de ifade edilmektedir (Kaya, 2002, 11).

Şekil-1: Uzaktan Eğitim Süreci
Kaynak: (Kaya, 2002, 11).

Kavram olarak uzaktan eğitim ile ilgili benzer tanımlara ulaşmak mümkündür. Ancak ilk olarak uzaktan Eğitim (Distance Education) kavramı, Wisconsin Üniversitesinin 1892 yılı kataloğunda yer almış ve William Lighty tarafından 1906 yılında yazılan yazıda ele alınmıştır (Adıyaman, 2002, 93). Uzaktan eğitim sistemi internet veya iletişim araçları ile yapılan bir eğitim olarak başlamamıştır. Tarihte ilk uzaktan eğitim 1700’lü yıllar ile posta aracılığıyla yapılan eğitim süreçleri dikkat çekmektedir. Bu yıllar sonrasında 1800’lü yılların ortalarında mektup ve gazeteler ile uzaktan eğitim faaliyetlerinin gerçekleştirildiği görülmektedir. 1900’lü yıllar ile birlikte basılı olarak çıkarılan eğitim materyallerinin posta yolu ile gönderilmesi şeklinde uzaktan eğitim süreçlerinin devam ettiği bilinmektedir. Özellikle 1990 yılı sonrasında internet aracılığı ile elektronik ortamda uzaktan eğitim sürecinin gelişimi sağlanmıştır. Üniversiteler açısından ise uzaktan eğitimin yapılma yıllarının 1960 ve sonrasına dayandığı görülmektedir (Simonson vd., 2003, 21). Türkiye’de uzaktan eğitimin tarihçesine bakıldığında, ilk kez 1927’de eğitim ile ilgili sorunlara yönelik bir toplantıda gündeme geldiği ve halkın okuma-yazma oranının düşüklüğü nedeni ile posta ile eğitimin başlatılması kararı aldığı bilinmektedir (Alkan, 1987).

Lise ve dengi düzeydeki eğitimler için uzaktan eğitim sisteminin posta veya elektronik ortamda daha önceki yıllarda da yapıldığı, lise diploması ve benzer derecede belgelerin uzaktan eğitim ile dünya genelinde yapıldığı bilinmektedir. Üniversite eğitimi aşamasına kadar olan eğitimlerin yıllardır uzaktan eğitim ile desteklendiği ve eğitimlerini bu şekilde aldığı görülmektedir.

Bu sistemde, sınavlar hariç olmak üzere derslerin posta yolu veya elektronik iletişim cihazları ile yapıldığı, eğitim alan kişilerin lise düzeyindeki belgelerini aldığı bir sistem mevcuttur. Ancak, pandemi süreci ile insanların yasaklarla karşılaştığı durumlar nedeni ile diğer eğitim kurumları da uzaktan eğitime ağırlık vermiş, altyapı imkanlarını güçlendirmeye başlamıştır. Eğitimin mümkün olan en üst seviyede uzaktan eğitim ile desteklenmesinin temel nedeni olarak insan sağlığı ile birlikte azalan maliyetler ön plana çıkmıştır. Bu nedenle, pandemi süreci sonrasında da bazı eğitim alanlarında uzaktan eğitim ile derslerin işlenmesine devam edilmektedir.

Gerçek zamanlı bir uzaktan eğitim sisteminin nihai hedefi, uzak katılımcıya, sınıf içi bir katılımcının aldığı yeteneklerin ve deneyimlerin çoğunu sağlamaktır. Sanal sınıf ortamı, gerçek bir sınıf ortamını simüle etmeyi amaçlarken, uzak katılımcılar için sınıf içindeki etkileşimin benzerini sağlamak amacı ile öğrencilerin katılımcı canlı bir sınıflarda ders almasını ve sorular sorarak etkileşime girebilmesini hedeflemektedir. Bu kapsamda uzaktan eğitimde sanal sınıfların kullanımı önemli bir husustur. Sanal sınıfların uzaktan eğitim içindeki medya akış sistemleri ve video konferans yapısı, uzaktan eğitimin kalitesini doğrudan etkilemektedir (Deshpande ve Hwang, 2001, 434). Bu kapsamda, sanal sınıflara erişim için öğrencilerin de yeterli düzeyde internet altyapısına sahip olmaları ve gerekli donanımına sahip iletişim ve de teknoloji cihazlarına sahip olması gerekmektedir.

Uzaktan eğitim sistemlerinin işleyişinin kalitesini incelemek için mevcut bilimsel ve metodolojik çalışmalar, yoğunlukla, unsurlarının etkinliğinin ve ilgili kalite göstergelerinin ayrı değerlendirilmesine yönelik yaklaşımlara dayanmaktadır. Bu durum, uzaktan eğitimin yapılması ile ilgili karar verme sürecinde önemli faktörleri dikkate alma yeteneğini sınırlamakta ve ilgili alt sistemlerin uzaktan eğitim sisteminin işleyişine katkılarının kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesinin göz ardı edilmesine yol açmaktadır. Dolayısıyla, sanal sınıflarda derslerin işlenmesinde canlı derslerin işleyişi her zaman mümkün olmamakta, öğrencilerin işlenen dersleri asenkron şekilde ulaşabilmesine imkân tanıyacak sistemler geliştirilmektedir (Barabash vd., 2021, 18).

Günümüzde uzaktan eğitim faaliyetleri televizyon, dergi, bilgisayar ve cep telefonları aracılığı ile çok geniş kitlelere ulaşma imkanına sahiptir. Ancak, dünyadaki gelişim düzeyi nedeni ile halen birçok insanın uzaktan eğitime erişiminin çok zor olduğu da bir gerçektir. Uzaktan eğitim sürecinin öğrencilere ulaştırılması için teknolojik cihazların ve altyapı imkanlarının yeterli düzeye çıkarılması zorunluluğu vardır. Bu nedenle, uzaktan eğitim sisteminin detaylı olarak teknolojik imkanlar ile donatılması gerekmektedir. Günümüz koşullarında eğitimin geniş kitlelere yayılması için önemli bir sistem olsa da, etkinliği ve yeterliliği halen tartışma konusu olmaya devam etmektedir.

2.2. Üniversitelerde Uzaktan Eğitim

Günümüzde üniversiteler çeşitli uzaktan eğitim programları uygulamaktadır. Kitle hedefli programların yanı sıra ders ve sanal sınıf serileri de yaygın olarak kullanılmaktadır. Ders sonrası öğrencilerin sınavları geçmelerini ve diplomalarını almalarını sağlamak amacı ile uygun sistemler kullanılmaya çalışılmaktadır. Özellikle sınav uygulamalarında farklı yöntemler denense de örgün öğretim gibi bir başarının elde edilmesi mümkün gözükmemektedir. Akademisyenler ve öğrenci arasındaki etkileşim farklı şekillerde sağlanmakta, basılı materyal alışverişi, e-posta, sesli ve görüntülü konferans yoluyla dersler işlenmeye çalışılmaktadır. Bilişsel süreci koordine etme, dersi ayarlama, bireysel eğitim planının hazırlanmasında danışmanlık yapma, eğitim projelerini yönetme ve daha fazlası gibi akademisyenler tarafından yapılması gereken işlevlerin tam olarak sistemli bir şekilde gerçekleştirilemediği bilinmektedir. Öğrencilerin mesleki gelişimlerine yardımcı olma konusunda sorunlar olduğu da görülmektedir. Uzaktan eğitim sisteminde öğrenci ve akademisyenlerin asenkron eğilim etkileşimi, e-posta yoluyla mesajlaşmaya olanak tanımakta, senkron derslerine yeterli sayıda öğrencinin katılımının sağlanmasında güçlükler yaşanmaktadır. Asenkron etkileşim yöntemleri öğrenci ile akademisyen arasındaki iletişimin aksamasına ve yüz yüze eğitimdeki verimli ders işleyişinin önüne geçmektedir.

Ancak, bu sorunlara rağmen bazı bilim alanlarında hem uzaktan hem de yüz yüze eğitim ile öğrencilere ders veren üniversitelerin olduğu da bilinmektedir (Kut vd., 2019, 715).

Uzaktan eğitimde temel sorun e-öğrenmeyi özel bir girişimden Üniversitelere dönüştürmektir. Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma becerisi ve akademisyenlerin teknoloji konusundaki bilgi eksikliği ciddi bir engel teşkil etmektedir. Öğrenciler genellikle akademisyenlerden teknoloji kullanımı konusunda daha bilgilidir. Yüksek öğretim kurumlarında bilgisayar ve internet olmasına rağmen birçok akademisyenin uzaktan eğitim konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığı ve zorlandığı görülmektedir (Passerini ve Granger, 2018, 3). Uzaktan eğitim sisteminin akademisyenlerin kendilerini geliştirmeleri gereken yönler olması gerektiğini de ortaya koyduğu görülmüştür. Günümüz teknoloji ve iletişim çağında öğrencilerin teknik bilgileri kadar olmasa da akademisyenlerin de kendilerini bu konuda geliştirmeleri gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır. Pandemi öncesinde dünya genelinde bazı üniversiteler uzaktan eğitim sistemini benimseyerek, bazı alanlar için uygulamaya başlamıştır. Ancak, pandemi süreci sonrası tüm üniversite yönetimleri, uzaktan eğitim sisteminin ve altyapısının kurulması gerektiğini, bu alanda uzman personelin istihdam edilmesi gerektiğini anlamıştır. Mevcut şartların daha da iyileştirilmesi ve gelecek yıllarda uzaktan eğitim sisteminin bazı eğitim alanlarında tüm yönleri ile kullanılacağı gerçeğinin kabul edilmesi gerekmektedir.

Pandemi süreci öncesinde dünya genelinde bazı üniversiteler uzaktan eğitim sistemini uygulamakta ve bazı bilim alanlarında bu eğitimleri vermektedir. Özbay (2015), uzaktan eğitimin dünya ve Türkiye’de durumuna ilişkin çalışmasında bu üniversiteleri verdikleri eğitimleri ile özetlemiştir. Bu durum Tablo-1’de bazı üniversiteler ele alınarak özetle verilmektedir.

Tablo-1: Uzaktan Eğitim Veren Üniversiteler

Ülke	Üniversite	Program	Kullanılan Teknoloji
Amerika	Boston Üniversitesi	Lisans Programları Yüksek Lisans Programları Sertifika Programları	Blackboard
	Indiana State Üniversitesi	Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	Blackboard
	Phoenix Üniversitesi	Kişisel Gelişim Programları Sertifika Programları	E-campus
	Ashworth College	Ön Lisans Programları Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	Öğretim yönetim sistemi
Kanada	Canada West Üniversitesi	Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	Üniversite Web Portal Sistemi
	Athabasca Üniversitesi	Lisans Programları	Üniversite Web Portal Sistemi
	Thompson River Üniversitesi	Lisans Programları Yüksek Lisans Programları Sertifika Programları	Üniversite Web Portal Sistemi
	Memorial Üniversitesi	Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	Üniversite Web Portal Sistemi
Almanya	The Fern Universität Hagen	Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	Moodle
	Telekolleg	Kişisel Gelişim Programları	Kitap (Cd/Dvd), Tv Yayını, Radyo Yayını
	PFH Private Üniversitesi	Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	Youtube Kanalı
	Carl von Ossietzky	Lisans Programları Yüksek Lisans Programları Sertifika Programları	Stud Ip Lotus Domino DETC
Hindistan	Islamic University of Europe	Lisans Programları	Basılı Materyal

Hollanda	Erasmus Üniversitesi	Kişisel Gelişim Programları	OpenSSO
	Maastricht Üniversitesi	Yüksek Lisans Programları	Blackboard
	Open Üniversitesi	Kişisel Gelişim Programları	Material Safety Data Sheet
Avustralya	Griffith Üniversitesi	Lisans Programları Yüksek Lisans Programları Sertifika Programları	Microsoft Netmeeting Codes of Practice Griffith Portal
	Curtin	Lisans Programları	OASIS Student Portal
	University of Southern Queensland	Önlisans Programları Yüksek Lisans Programları	USQ UConnect Portal
Türkiye	Anadolu Üniversitesi	Lisans Programları Önlisans Programları	Basılı yayın, tv, internet portalı
	Maltepe Üniversitesi	Ön Lisans Programları Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	Üniversite Web Portal Sistemi
	Atatürk Üniversitesi	Ön Lisans Programları Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	Basılı yayın Üniversite Web Portal Sistemi

Kaynak: Özbay (2015:381-382),

Yukarıda belirtilen üniversiteler dışında hem Türkiye’de hem de dünya genelinde daha birçok üniversite uzaktan eğitim faaliyetlerine 2000’li yıllar ile birlikte başlamıştır. Bu durum göstermektedir ki, üniversitelerin uzaktan eğitime ilişkin altyapı imkanlarını geliştirmelerinin nedeni pandemi süreci gibi süreçler değil, eğitim işlevlerinin uzakta olan insanlara da ulaştırılmasıdır. Eğitimin tüm eğitim seviyelerinde insanlara ulaştırılması temel hedef olarak kabul edilmektedir. Pandemi süreci sonrasında ise dünyadaki hemen hemen bütün üniversitelerin uzaktan eğitime olan bakış açısı değişmiş, altyapı imkanlarını güçlendirecek ve geliştirecek yatırımlar yapmışlardır. Bu nedenle, uzaktan eğitim sistemleri günümüzde üniversiteler açısından bazı bilim alanlarında vazgeçilmez bir konuma gelmiştir.

Bu sistemin üniversiteler açısından uygun alanlarda uygulanması günümüz ekonomik koşullarında, üniversitelerin yakıt, elektrik, su, ders ücretleri ve diğer giderlerde azalmalarda fayda sağlaması nedeni ile tercih edilen bir eğitim sistemi haline gelmiştir. Örnek vermek gerekirse, lisansüstü eğitim süreci olan yüksek lisans süreçlerinde tezlerin savunulması aşamasında birçok üniversitenin adaylarını online olarak tez savunmasına aldığı bilinmektedir. Böylece, üniversiteler jüri üyelerine ödemek zorunda olduğu yolluk ve harcırah gibi maliyetlerden kurtulmakta, işlemler daha hızlı ve elektronik ortamda yapılmaktadır. Günümüz yüksek lisans eğitimi alan öğrenci sayısı düşünüldüğünde, özellikle Türkiye’de yüksek eğitimde zorunlu olan jüri üyelerinden en az birinin farklı üniversiteden olması zorunluluğuna ilişkin maliyetlerden üniversitelerin kurtulmuş olduğu görülmektedir. Farklı bir örnek ise lisans düzeyinde eğitim alan öğrencilerin temel zorunlu dersleri olan Türk Dili ile Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi gibi derslerin ortak bir şekilde online olarak yapıldığı, bu şekilde öğretim elemanından ve ders ücretlerinden tasarruf edildiği bilinmektedir.

Bu nedenle, lisans ve lisansüstü derslerde veya uygulamalarda uzaktan eğitim sistemi önemli bir maliyet azaltma aracı olarak üniversite bütçelerine de katkı sağlamaktadır. Günümüz ekonomik koşulları ve üniversitelere ayrılan eğitim bütçeleri düşünüldüğünde, bu sistemin üniversitelere önemli bir avantaj sağladığı bir gerçektir.

2.3. İlgili Araştırmalar

Uzaktan eğitim konusunda birçok akademik çalışmanın yapıldığı literatür taraması sonucunda belirlenmiştir. Ancak, mevcut çalışma konusunun akademisyenler tarafından uzaktan eğitimin algılanmasına yönelik bir araştırma olması sebebiyle ilgili literatür kısmında sadece üniversitede eğitim veren akademisyenlerle ilişkili çalışmalara yer verilmiştir. Ayrıca, mevcut çalışmanın araştırma yöntemi ile ilgili uzaktan eğitim konusunda benzer bir çalışma olmadığı tespit edilmiştir. Bu açıdan çalışmanın özgün bir araştırma yöntemi ile bulgulara ulaşıldığını ifade etmek mümkündür.

Uzaktan eğitim ile ilgili akademisyenlere yapılan çalışmalar incelendiğinde, Ağaoğlu, İmer ve Kurubacak (2002) tarafından, Anadolu Üniversitesinin uzaktan eğitim sistemini incelediği bir çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Çalışma, akademisyenlere değil, genel olarak uzaktan eğitim sistemine yönelik olarak yapılmıştır. Bir başka çalışma ise Roberts ve Dyer (2005) tarafından bir üniversitenin tarım eğitim veren departmanı için yapılmış, çalışma öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili fikirlerinin yansımalarını ortaya koymuştur.

Başka bir benzer çalışmada, Guri-Rosenblit (2005) tarafından uzaktan eğitim ile e-öğrenmenin farklı olduğunu ifade eden çalışmasının üniversite düzeyindeki incelemesi ile yapılmıştır. Akademisyenlerin uzaktan eğitim ve e-öğrenme arasındaki farklılıklar hakkındaki düşünceleri nitel bir çalışma ile ortaya konmuştur. Konu ile ilgili diğer bir çalışma ise Düzakın ve Yalçınkaya (2008) tarafından üniversite öğretim üyelerinin uzaktan eğitim konusundaki yatkınlıkları ortaya koymak amacı ile yapılmıştır. Ak, Oral ve Topuz (2018) ise üniversite öğretim üyelerinin uzaktan eğitim sürecini değerlendirmeleri amacı ile çalışma yapmıştır. Çalışmalarında öğrencilerinin uzaktan eğitimde başarı durumunu ve etkinliklerini önlisans düzeyinde değerlendirmeleri yapılmış, uzaktan eğitim sürecinin olumlu ve olumsuz yönleri ortaya konulmuştur.

Pandemi süreci ve sonrasında uzaktan eğitim ile ilgili akademik çalışmaların yoğunlaştığı görülmektedir. Bu kapsamda, Şen ve Kızılcıoğlu (2020) tarafından akademisyenlerin ve öğrencilerin uzaktan eğitim hakkındaki görüşlerine ilişkin araştırma yapılmıştır. Çalışmada, uzaktan eğitim sürecinde olumlu ve olumsuz yönler ortaya konmuştur. Bir başka çalışma ise Dikmen ve Bahçeci (2020) tarafından yapılmıştır. Çalışma, üniversitelerin uzaktan eğitim süreçlerinin yapısını ve işlevlerini değerlendirmek amacı ile yapılmıştır. Genel olarak uzaktan eğitim sisteminin üniversitelerdeki etkileri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

3. ARAŞTIRMANIN ANALİZİ

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırma, üniversitede görev yapmakta olan akademisyenlerin uzaktan eğitim sisteminde ele alınan olumlu ve olumsuz faktörlerin derecelendirilmesi amacı ile yapılmıştır. Bu derecelendirme, üniversite düzeyinde eğitim veren kurumlarda temel sorunları veya avantajların ortaya konulması, üniversite yönetimlerinin bu sorunlara yönelik çözümler üretmesi ve yatırımlarını bu görüşleri dikkate alarak yapmaları açısından önem taşımaktadır. Bu sayede, uzaktan eğitim konusunda geliştirmeler yapılabileceği gibi daha sistemli ve akademisyenler tarafından arzu edilen bir sistemin geliştirilmesi mümkün olacaktır. Uzaktan eğitim sürecinin artık eğitimin bir parçası olacağı gerçeğinden yola çıkarak, dersleri veren öğretim üyelerinin görüşlerinin dikkate alınması önem arz etmektedir. Bu nedenle, çalışmada elde edilen bulguların öncelikle önlisans, lisans ve lisansüstü düzeyde değerlendirilmesi, öğrenciler ve akademisyenlerin daha etkin ders işleyebilmeleri açısından dikkate alınması gereken bir husustur.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırma evrenini Giresun üniversitesinde eğitim veren öğretim üyeleri ve görevlileri oluşturmaktadır. Giresun üniversitesinde yaklaşık olarak 1120 öğretim elemanın olduğu ifade edilmektedir (Giresun Üniversitesi Personel Daire Başkanlığı, 2022). Analitik hiyerarşi yönteminde (AHP), çalışma evrenini temsil etmesi bakımından temel konu, bu yöntemde uzman görüşlerinin evreni temsil eden sayıya ilişkin durumudur. Çok kriterli karar verme yöntemlerinde uzman görüşlerinin uzmanlık alanı doğrultusunda teknik ve bilimsel olarak ele alındığından, bir uzman görüşünün araştırma evrenini temsil edebileceği belirtilmektedir (Erdal ve Korucuk, 2018, 103). Bu kapsamda, örneklem olarak ünvanları farklı olarak 20 akademisyen ile görüşülmüş, düşünceleri AHP yöntemine göre ele alınmıştır. Çalışmanın örnekleme, çalışmanın evrenini temsil edecek niteliktedir.

Bununla birlikte, özellikle turizm, eğitim ve benzeri bilim alanlarında birçok farklı yöntem uygulanarak çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Burada temel husus, makale veya tez gibi çalışmaları inceleyen hakemlerin, AHP gibi çok kriterli karar verme yöntemlerinde tek bir uzman görüşünün tüm evreni temsil edebileceği konusunda yeterli bilgi sahibi olmamasıdır. Bu durum, çalışmaların yönteminin çok kriterli karar verme yöntemlerinden biri ile yapılması durumunda hakemlerden eleştiri konusu olarak geri dönüşlere yol açmaktadır. Ancak, bilinmesi gerekmektedir ki, çok kriterli karar verme yöntemleri ve dolayısıyla AHP gibi yöntemlerde tek bir uzman görüşü yeterli olmakta ve de evreni temsil etmektedir. Özellikle turizm alanındaki çalışmalarında çok kriterli karar verme yöntemleri henüz yeni yeni kullanıldığı için hakemler ile yazarlar arasında sorunlar ortaya çıkabilmektedir (Akyurt, 2022, 9). Burada temel husus, çalışma konusuna uygun bilimsel ve teknik uzmanın çalışma sorularına cevap vermesidir. Bu nedenle, çok kriterli karar verme yöntemlerinin uygulandığı çalışmalarda tek bir uzman görüşünün çalışmayı inceleyen hakemler tarafından çalışma evrenini temsil edeceği görüşünün kabul görmesi gerekmektedir. Aksi takdirde çalışmaların evren ile örneklem ilişkilerinde hakem ile yazarlar arasında iletişimsel sorunlar ortaya çıkmaktadır. Günümüz araştırma yöntemlerinin çeşitliliği nedeni ile bu tür yöntemlerin uygulanabilirliği açısından farklı disiplinlerdeki çalışmaların birçok yöntem kullanılarak yapılacağı mümkün olacağından, bu konu üzerindeki tartışmaların giderilmesi amacı ile yöntemler hakkında daha fazla bilimsel çalışma yapılması uygun olacaktır.

3.3. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliliği

Çalışmada kullanılan faktörler daha önce yapılmış, geçerliliği ve güvenirliliği test edilmiş faktörlerden alınmıştır. Bu nedenle, çalışma faktörlerinin geçerlilik veya güvenirlilik açısından sorunu bulunmamaktadır. Mevcut çalışmada uzaktan eğitimde kullanılan faktörler “Ak, Oral ve Topuz, 2018; Passerini ve Granger, 2018; Barabash vd., 2021” tarafından yapılan çalışmalar sonucunda ortaya konan faktörler arasından seçilerek alınmıştır. Bu faktörler seçilirken uzaktan eğitimin hem olumlu hem de olumsuz yönleri seçilerek, akademisyenlerin hangi faktörleri ön planda tuttuğunun ön plana çıkarılması hedeflenmiştir. Çalışmada ele alınan faktörler aşağıdaki Tablo-2’de verilmektedir.

Tablo-2: Uzaktan Eğitim Faktörleri

Kriter	Temel Faktörler
1	Verimsiz Dersler
2	Maliyet Tasarrufu
3	Kolay Erişim
4	Sınav Sorunları
5	İletişim Eksikliği
6	Zaman Tasarrufu
7	Altyapı Eksikliği

3.4. Araştırma Yöntemi

Araştırma yöntemi çok kriterli karar verme yöntemlerinden biri olan Analitik hiyerarşi prosesi (AHP) ile yapılmıştır. AHP, çok kriterli karar vermeyi, planlamayı, kaynak dağıtımını ve sorunların çözülmesini çözmek amacı ile kullanılan bir yöntemdir. Diğer bir ifadeyle, genel bir ölçme teorisi olarak kabul edilmektedir (Saaty and Vargas, 2000, 2). Çok kriterli karar verme yöntemlerinden biri olarak kabul edilen bu süreç, 1968 yılında Myres ve Alpert ikisi tarafından ilk kez çalışılmış ve daha sonra 1977 yılında Saaty tarafından model geliştirilmesi suretiyle karmaşık olan karar problemleri çözümünde kullanılmaya başlanmıştır (Girginer, 2008, 135). Bu sürecin tam olarak anlaşılması ve yapılan analizlerin hangi aşamalardan geçtiğinin belirtilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, araştırma yöntemi aşağıdaki adımlar ile anlatılmaktadır (Saaty, 1994, 21).

AHP'nin karar problemlerindeki çözümleri 4 aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalar; hiyerarşik yapı oluşturulması, ikili karşılaştırma karar matrisi oluşturulması, kriter ağırlıkları hesaplanma ve tutarlılık testi aşamasıdır.

1.aşama: Hiyerarşik Yapı Oluşturulma: Karar problemi çözümünde hiyerarşik yapı oluşturulmalıdır. Problem, problemi etkileyen faktörler ve alt faktörler ele alınır ve de problemin çözümü için kriterler önem arz etmektedir.

2.aşama: Karşılaştırmalara Dayalı Karar Matrisi Oluşturma: Saaty (1994) tarafından geliştirilen 1 ile 9 önem ölçeğine göre kullanılan kriterler, diğer seçeneklerle karşılaştırılmak suretiyle karar matrisleri oluşturulur. 1 eşit önemi, 9 kesin önem değerini ifade etmektedir.

3. aşama: Kriter ağırlıkları hesaplama: İkili karşılaştırmalarla oluşturulan karar matrisi normalize edilmek suretiyle B normalize karar matrisi bulunmaktadır. Normalizasyon işlemi aşağıdaki formül aracılığı ile yapılmaktadır.

$$\text{Denklem 1} \quad b_{ij} = \frac{a_{ij}}{\sum_{i=1}^n a_{ij}}$$

Yukarıda belirtilen formül ile elde edilen B normalize karar matrisindeki satır elemanlarının tek tek aritmetik ortalaması alınması suretiyle W ağırlık vektörü bulunmaktadır.

$$\text{Denklem 2} \quad W = \frac{\sum_{i=1}^n b_{ij}}{n}$$

4. aşama: Tutarlılık Testi: AHP'nin son ve en önemli aşaması olarak ifade edilmektedir. İkili karşılaştırmaların belirlenmesinde kararın uyumluluk göstermesi gerekmektedir. Uzman görüşleri tutarlılığın güvenilirliğini olumlu olarak artırır. Tutarlılığın test edilmesi parametreleri; tutarlılık indeksi (Consistency Index-CI) ve tutarlılık oranı (Consistency Ratio-CR) olarak belirtilmektedir. Bu parametrelerin hesaplanmasında aşağıda gösterilen formül kullanılmaktadır.

$$\text{Denklem 3} \quad CI = \frac{\lambda_{\max} - n}{n - 1}$$

$$\text{Denklem 4} \quad CR = \frac{CI}{RI}$$

λ_{\max} değeri hesaplanması, öncelikle ikili karşılaştırmalara dayalı karar matrisi ile ağırlık vektörü çarpılarak bir sütun vektörü hazırlanarak bulunmaktadır. Elde edilen sütun vektörü elemanları karşılıklı olarak W ağırlık vektörü elemanlarına bölünür ve elde edilen değerlerin aritmetik ortalaması alınarak λ_{\max} değerine ulaşılır.

$(\lambda_{\max} - n)/(n-1)$ formülüyle bulunan CI değeri, a_{ij} lerin tahmininde meydana gelen hataların varyansdır. CR ise, CI ile ortalama rasgele tutarlılık indeksi (Random Index-RI) tablosunda, kriter sayısına göre verilen uygun sayıyla karşılaştırılması sonucu elde edilir.

4. BULGULAR

Çalışmanın bulguları AHP yöntemi ve Super Decision V.3.2. programı ile analiz edilerek elde edilmiştir. Akademisyenlerin uzaktan eğitim faktörleri algılamalarına ilişkin bulgular ortaya konmaya çalışılmıştır. İlk olarak elde edilen veriler, geometrik ortalama alınma suretiyle ikili karar matrislerinin oluşturulmasında kullanılmıştır. İkili karşılaştırma matrislerine ilişkin veriler Tablo-3'te gösterilmektedir.

Tablo-3: AHP ikili Karşılaştırma Matrisi

	Kolay Erişim	Verimsiz Dersler	Sınav Sorunları	Altyapı Eksikliği	İletişim Eksikliği	Zaman Tasarrufu	Maliyet Tasarrufu
Kolay Erişim	1,0000	0,7287	0,9214	0,4358	0,8125	1,0574	0,6669
Verimsiz Dersler	1,3489	1,0000	3,2143	0,3874	1,6058	0,8890	0,7682
Sınav Sorunları	1,0751	0,3201	1,0000	0,3491	3,4693	1,6219	0,5299
Altyapı Eksikliği	2,2490	2,5569	2,8677	1,0000	1,3261	3,3808	2,7273
İletişim Eksikliği	1,1711	0,6278	0,2906	0,7648	1,0000	0,7898	1,1878
Zaman Tasarrufu	0,9589	1,1231	0,6278	0,2897	1,2621	1,0000	0,7512
Maliyet Tasarrufu	1,4802	1,2896	1,8882	0,3755	0,8412	1,3398	1,0000

İkili karar matrisindeki verilerden yararlanılmak suretiyle her bir hücre kendi sütun toplamına bölünerek, faktörlerin ağırlıkları ortaya çıkarılmıştır. Bu veriler Tablo-4'te verilmektedir.

Tablo-4: Faktörlerin Ağırlıkları Tablosu

	Kolay Erişim	Verimsiz Dersler	Sınav Sorunları	Altyapı Eksikliği	İletişim Eksikliği	Zaman Tasarrufu	Maliyet Tasarrufu	Önem Düzeyi
Kolay Erişim	0,1085	0,0990	0,0871	0,1241	0,0836	0,1029	0,0879	0,0978
Verimsiz Dersler	0,1455	0,1327	0,2986	0,1096	0,1547	0,0912	0,1102	0,1479
Sınav Sorunları	0,1201	0,0395	0,0869	0,0899	0,3421	0,1587	0,0755	0,1322
Altyapı Eksikliği	0,2500	0,3298	0,2702	0,2869	0,1377	0,3406	0,3641	0,2789
İletişim Eksikliği	0,1323	0,0788	0,0324	0,2094	0,1001	0,0897	0,1602	0,1175
Zaman Tasarrufu	0,1121	0,1545	0,0678	0,0799	0,1188	0,0977	0,0914	0,1026
Maliyet Tasarrufu	0,1672	0,1713	0,1690	0,1078	0,0797	0,1412	0,1286	0,1383

CR Değeri: 0,076207

Çalışmanın tutarlılık oranı (CR Değeri) 0,076207 olarak elde edilmiştir. Bu rakam 0,1'den küçük olduğu için çalışmanın sorularının, cevaplarının ve analizinin tutarlı olduğu anlamına gelmektedir (Karaatlı ve Davras, 2014, 190).

Tablo-5: AHP Önem Derecesi Sıralama Tablosu

Kriter	Önem Derecesi Sıralaması	Önem Düzeyi
1	Altyapı Eksikliği	0,2789
2	Verimsiz Dersler	0,1479
3	Maliyet Tasarrufu	0,1383
4	Sınav Sorunları	0,1322
5	İletişim Eksikliği	0,1175
6	Zaman Tasarrufu	0,1026
7	Kolay Erişim	0,0978

Çalışma verileri sonucunda yapılan analizlere göre uzaktan eğitim ile ilgili faktörlerden en önemlisinin “Altyapı eksikliği” (0,2789) olduğu belirlenmiştir. Diğer önemli faktörlerin sırası ile “Verimsiz Dersler, Maliyet Tasarrufu, Sınav Sorunları, İletişim Eksikliği, Zaman Tasarrufu ve Kolay Erişim” olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Uzaktan eğitim süreci günümüz eğitim sisteminin önemli bir parçası haline gelmiş durumdadır. Lise ve üniversite düzeyinde eğitimler artık uzaktan eğitim araçları ve de materyalleri ile desteklenmektedir. Televizyon, posta ve internet ortamı ile yapılan uzaktan eğitim çalışmaları, özellikle pandemi süreci sonrasında tüm üniversitelerin önemle üzerinde durduğu konular arasına girmiştir. Teknik personel ve altyapı sistemlerinin geliştirilmesi için faaliyetler artmış, pandemi süreci sonrasında da bazı derslerin veya uygulamaların uzaktan eğitim sistemleri ile yürütülmesine devam edilmiştir. Bu nedenle, uzaktan eğitim sistemi günümüzde olduğu kadar gelecekte de üniversiteler açısından vazgeçilmez bir eğitim sistemi olmaya devam edecektir.

Çalışmada Giresun üniversitesi öğretim elemanlarının uzaktan eğitime ilişkin faktörler hakkındaki algılamaları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu algılamaların tespitinde Analitik Hiyerarşi Prosesi kullanılarak, veriler analiz edilerek, bulgulara ulaşılmıştır. Çalışma sonucunda uzaktan eğitim ile ilgili en önemli faktörün “Altyapı Eksikliği” olarak elde edildiği görülmektedir. Bu sonuç, akademisyenlerin uzaktan eğitim sistemindeki altyapı imkanlarının yetersiz olduğu görüşünü ortaya çıkarmaktadır. Derslerin işlenişi, kaynakların öğrencilere sunulması veya sınavlara ilişkin altyapıyı oluşturan teknik konuların yeterli olmadığı görüşünü belirtmişlerdir. Altyapıya ilişkin sorunların en önemli faktör olmasının yanında diğer en önemli faktör ise “Verimsiz dersler” olarak ifade edilmektedir. Özellikle yüz yüze eğitimden alınan karşılıklı ders işleyişi verimliliğinin uzaktan eğitimde olmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Literatür taramasında bu konuda akademisyen algısını ölçen Şen ve Kızılcıoğlu (2020) ve Dikmen ve Bahçeci (2020) tarafından yapılan çalışmalar ile ortak sonuca ulaşılmıştır. Her iki çalışmada da akademisyenlerin yüz yüze dersleri uzaktan eğitimle yapılan derslere tercih ettiğini ve yüz yüze derslerin daha verimli olduğunu belirttikleri görülmektedir. Bu kapsamda, mevcut çalışmada da aynı sonuç elde edilmiş, derslerin yüz yüze eğitimlere göre verimli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle, akademisyenler ile yapılan yüz yüze görüşmelerde uygulama içeren derslerin kesinlikle yüz yüze olacak şekilde işlenmesi gerektiği, uzaktan eğitim sisteminde uygulama içeren derslerin olmaması gerektiği konusunda görüş birliği bulunmaktadır.

Çalışmanın diğer sonuçlarında ise maliyetlerdeki azalmaların yüz yüze eğitimlere göre olumlu bir gelişme olduğu ifade edilmektedir. Bununla birlikte, sınavların yapılışı ve uygulaması ile ilgili sorunların önemli bir sorun olduğu ifade edilmektedir. Sınavların yapılış biçiminin uzaktan eğitimde adil bir sistem ile çözülmesinin zor olduğu, uzaktan eğitim ile verilen derslerin yüz yüze sınavlar ile değerlendirmelerinin yapılması görüşü hakimdir. Ayrıca, uzaktan eğitime altyapı imkanları yeterli olmayan öğrencilerin asenkron şekilde izlemesi ve canlı derslere katılımın az olması nedeniyle öğrencilerle iletişim eksikliği oluşmaktadır. İletişim eksikliği nedeni ile öğrencilerin tam olarak dersler hakkında bilgi edinmesi ve soru sorması söz konusu olmazken, akademisyenlerin de öğrencilere iletmesi gereken bilgileri tam olarak aktarmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Uzaktan eğitim sisteminin zaman tasarrufu sağlaması ve kolay erişim imkanı ise akademisyenler tarafından en az öneme sahip faktörler olarak belirtilmiştir. Bu durum, akademisyenlerin derslere ilişkin değerlere daha önem verdiğini ve derslerin verimliliğinin hem maliyet hem de zaman tasarrufu gibi unsurlardan daha önemli olduğunu ifade ettiklerini göstermektedir. Öğrencilere yeterli altyapı imkanları ile de olsa uzaktan eğitimin bütünü ile verilmesi yerine, kısmi olarak verilmesi gerektiğini ifade etmek yanlış bir çıkarım olmayacaktır. Derslerin etkinliğinin önemli olduğu ve bilginin yüz yüze eğitimlerle daha nitelik olarak aktarılabilirliğini ifade etmek mümkündür. Bu kapsamda, çalışma sonuçlarına dayanılarak aşağıdaki önerilerde bulunmak mümkündür.

- Uzaktan eğitim ile ilgili çalışmaların üniversite eğitim düzeyindeki literatür taramasının net olarak yapılabilmesi için betimsel içerik analizi ile çalışma yapılması uygun olacaktır. Betimsel içerik analizi, bir konudaki tüm bilimsel çalışmaların tarihleri ve konuları ile ortaya konulması anlamı taşımaktadır (Ültay, Akyurt, Ültay, 2019, 190). Uzaktan eğitimin üniversitelerdeki etkilerinin ortaya konulması ve literatür bilgilerinin toplanması açısından betimsel içerik analizine dayanan bir çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır.
- Uzaktan eğitim sisteminin hem öğrenci hem de akademisyenler açısından yeterli altyapı imkanları sağlanarak yapılması uygun olacaktır. Öğrencilerin internet kotaları ve erişimlerini kolaylaştırmak gerekirken, akademisyenlerin bilgisayar ve teknik destek konusunda iyi şartlarda çalışmasına imkan tanıyacak ortamların düzenlenmesi gerekmektedir.

- Uygulama içeren derslerin uzaktan eğitim ile verilmemesi uygun olacaktır. Teorisi ağırlıklı olan derslerin de uzaktan eğitim ile verilmesi mümkün olsa da, teknik bilimler ve uygulamalı bilimler için yüz yüze eğitimler daha verimli eğitimler sağlayacaktır.
- Üniversitelerin uzaktan eğitim ile ilgili teknik personel sayılarının arttırmasına yönelik çalışmalar yapması, gelecek açısından eğitimlerin daha etkin olarak verilmesi bakımından gerekli bir durum olarak görülmektedir.
- Sınavların adaletli ve uygulanabilir bir yapıda yapılabilmesi için uzaktan eğitim sistemlerine uygun sınav modüllerinin hazırlanmasına yönelik çalışmaların yapılması uygun olacaktır. Bu şekilde, sınavlara ilişkin akademisyenlerin sorunlarının giderilmesi sağlanacaktır. Sınav konusu, uzaktan eğitim sisteminin en önemli sorunlarından biridir. Hibrit eğitim sistemi ile derslerin uzaktan verilmesi neticesinde, sınavların yüz yüze yapılacağı sistemlerin oluşturulması daha uygun olacaktır.
- Akademisyenler ile öğrencilerin uzaktan eğitim sistemlerinde iletişimlerini sağlayacak birçok seçenek olsa da halen iletişim eksikliği önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrencilerin asenkron derslere katılımı nedeni ile derslere ilişkin sorularının e-posta ya da mesaj ile yapmaları, öğretim elemanlarının her zaman uzaktan eğitimine bakamamaları nedeni ile verilen geç cevaplar, önemli bir sorun teşkil etmektedir. Bu sorunun düzlenebilmesi için etkin bir iletişim sisteminin kurulması uygun olacaktır. Görüşme saatlerinin ve sınırlarının yasal mevzuatlarla desteklendiği bir uzaktan eğitim sistemi oluşturulması hem öğretim elemanlarının hem de öğrencilerin birbirleri ile iletişiminde kolaylıklar sağlayacaktır.
- Yüz yüze eğitimdeki verimliliğin uzaktan eğitimde sağlanabilmesi için derslerin işlenişinde teknik imkanların fazlalaştırılması gerekmektedir. Akademisyenlerin kullanabileceği materyallerin arttırılması, bilgisayar ve benzer donanımların teknik personeller yardımı ile akademisyenlerin kullanımına hazır hale getirilmesi uygun olacaktır.
- Uzaktan eğitim modüllerinin ve sistemlerinin akademisyenlere öğretilmesi ve uygulamalı olarak güncel bilgiler verilmesi, teknoloji ile arasında sorun olan akademisyenlerin daha etkin derslerini işleme açısından gerekli bir durum olarak görülmektedir. Çalışma, akademisyenlerin uzaktan eğitime ilişkin sorunları ile uzaktan eğitime ilişkin olumlu yönlerin ortaya konulmasına çalışmaktadır. Uzaktan eğitimin, uygulaması olmayan ya da az düzeyde olan bilim alanları için gelecekte ciddi anlamda kullanılacağı bir gerçektir. Bu nedenle, tüm üniversitelerin bu tür dersler için şimdiden altyapılarını, teknik personellerini ve bu konuda eğitim materyallerini kuvvetlendirmesi gerekmektedir. Uzaktan eğitim sisteminin yıllardır birçok üniversitede etkin olarak kullanıldığı da düşünüldüğünde, bu sistemin olumlu ve etkin bir şekilde kullanılması için çalışmaların hız kazandırılması, eğitimin niteliğinin arttırılması bakımından önem arz etmektedir. Çalışmanın bu konuda çalışma yapacak olan akademisyenlere yol gösterici nitelikte olduğu düşünülmekte ve uzaktan eğitim sistemini geliştirmek isteyen üniversite yönetimleri açısından önemli bir bilgi kaynağı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Adıyaman, Z. (2002). "Uzaktan Eğitimle Yabancı Dil Eğitimi". *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 1, 92-97.
- Ağaoğlu, E., İmer, G. ve Kurubacak, G. (2002). "A Case Study of Organizing Distance Education: Anadolu University". *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*, 3(4), 45-51.
- Ak, A., Oral, B., ve Topuz, V. (2018). "Marmara Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu uzaktan öğretim sürecinin değerlendirilmesi". *Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Dergisi*, 2(1), 71-80.
- Akyurt, H. (2022). "Touristic Demand Problem Of Turkish Republics In Turkish Tourism: Solution Suggestions By Ahp Method". *Social Science Development Journal*, 7(31), 1-13.

- Alkan, C. (1987). “Uzaktan Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi”. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Barabash, O., Musienko, A., Hohoniants, S., Laptiev, O., Salash, O., Rudenko, Y. ve Klochko, A. (2021). “Comprehensive Methods of Evaluation of Efficiency of Distance Learning System Functioning”. *I.J. Computer Network and Information Security*, 1, 16-28.
- Deshpande, S.G. ve Hwang, J.N. (2001). “A Real-Time Interactive Virtual Classroom Multimedia Distance Learning System”. *Ieee Transactions On Multimedia*, 3(4), 432-444.
- Dikmen, S. ve Bahçeci, F. (2020). “Covid-19 Pandemisi Sürecinde Yükseköğretim Kurumlarının Uzaktan Eğitime Yönelik Stratejileri: Fırat Üniversitesi Örneği”. *Turkish Journal of Educational Studies*, 7(2), 78-98.
- Düzakın, E. ve Yalçınkaya, S. (2008). “Web Tabanlı Uzaktan Eğitim Sistemi ve Çukurova Üniversitesi Öğretim Elemanlarının Yatkinlikleri”. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(1), 225-244.
- Giresun Üniversitesi Personel Daire Başkanlığı. (2022). “Akademik Personel Sayısı”. <https://pdb.giresun.edu.tr/tr/page/personel-sayilari/3089>. (Erişim Tarihi: 30.06.2022).
- Guri-Rosenblit, S. (2005). “Distance education and e-learning: Not the same thing”. *High Education Journal*, 49, 467-493.
- Karaatlı, M. ve Davras, G. (2014). “Tedarikçi Seçiminde Analitik Hiyerarşi Prosesi ve Hedef Programlama Yöntemlerinin Kombinasyonu: Otel İşletmelerinde Bir Uygulama”. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 12(2), 182-196.
- Kaya, Z. (2002). “Uzaktan Eğitim”. 1.Baskı, Ankara: Pegema Yayıncılık.
- Kut, V., Kunanets, N., Pasichnik, V. ve Tomashevskiy, V. (2019). “The Procedures for the Selection of Knowledge Representation Methods in the “Virtual University” Distance Learning System”. In: Hu, Z., Petoukhov, S., Dychka, I., He, M. (eds) *Advances in Computer Science for Engineering and Education. ICCSEE 2018. Advances in Intelligent Systems and Computing*, (ss. 713-723). Springer, Cham.
- Özbay, Ö. (2015). “Dünyada ve Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Güncel Durumu”. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(5), 376-394.
- Passerini, K ve Granger, M. J. (2018). “A developmental model for distance learning using the Internet”, *Computers & Education*, 34(1), 1-15.
- Roberts, T.G. ve Dyer, J.E. (2005). “A summary of distance education in university Agricultural education departments”. *Journal of Agricultural Education*, 46(2), 70-82.
- Saaty T.L. (1994). *How To Make A Decision: The Analytic Hierarchy Process*. *Interfaces*, 24(6), 19-43.
- Saaty, T.L. and Vargas, L.G. (2000). “*Models, methods, concepts and applications of the analytic hierarchy process*”. Boston: Kluwer Academic Publishers.
- Şen, Ö. ve Kızılcıoğlu, G. (2020). “Covid-19 Pandemi Sürecinde Üniversite Öğrencilerinin ve Akademisyenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi”. *International Journal of 3D Printing Technologies and Digital Industry*. 4(3), 239-252.
- Simonson, M., Smaldino, S., Albright, M. ve Zvacek, S. (2003). “*Teaching And Learning At A Distance*”, Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.
- Ültay, E., Akyurt, H. ve Ültay, N. (2021). “Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi”. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 188-201.